

УДК 911.3:338.4

Грицевич Володимир Степанович,
кандидат географічних наук, доцент

Сеньків Мар'яна Ігорівна,
кандидат географічних наук, асистент

Львівський національний університет
імені Івана Франка, м. Львів, Україна,
e-mail: gvsmg@ukr.net

Національний університет «Львівська
політехніка», м. Львів, Україна,
e-mail: Mariana.I.Senkiv@lpnu.ua

КОЛЕКТИВНІ ЗАКЛАДИ РОЗМІЩЕННЯ ТУРИСТІВ ЛЬВІВЩИНИ: ЦЕНТРОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ

Метою статті є виявлення геопросторових особливостей взаємного розташування потенціальних ресурсів колективних закладів розміщення в області і реального контингенту туристів у цих закладах.

Методика. Статистичний і центрографічний аналіз у поєднанні з картографічним зображенням центрів ваги. Аналіз взаємного розташування центрів ваги.

Результати. Визначені та картографічно зображенні центри ваги просторово поширених місць в колективних закладах розміщення туристів як загалом, так і за видами закладів, а також центри ваги фактичної кількості туристів за територіальними суб'єктами. Вивчений характер взаємного розміщення центрів ваги.

Наукова новизна полягає у застосуванні методу центрографічного аналізу для вивчення ресурсів колективних закладів розміщення і контингенту туристів у цих закладах.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його методики для експрес-аналізу розташування потенціальних ресурсів закладів розміщення в області і реального контингенту туристів.

Ключові слова: колективні заклади розміщення, туристи, центри ваги, Львівщина.

УДК 911.3:338.4

Грицевич Владимир Степанович,
кандидат географических наук, доцент

Сенькив Марьяна Игоревна,
кандидат географических наук, ассистент

Львовский национальный университет
имени Ивана Франко, г. Львов, Украина,
e-mail: gvsmg@ukr.net

Национальный университет «Львовская
политехника», г. Львов, Украина,
e-mail: Mariana.I.Senkiv@lpnu.ua

КОЛЛЕКТИВНЫЕ УЧРЕЖДЕНИЯ РАЗМЕЩЕНИЯ ТУРИСТОВ ЛЬВОВЩИНЫ: ЦЕНТРОГРАФИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

Целью статьи является выявление геопространственных особенностей взаимного расположения потенциальных ресурсов коллективных учреждений размещения в области и реального контингента туристов в этих учреждениях.

Методика. Статистический и центрографический анализ в сочетании с картографическим изображением центров тяжести. Анализ взаимного расположения центров тяжести.

Результаты. Определены и картографически изображены центры тяжести пространственно распространенных мест в коллективных учреждениях размещения туристов как в целом, так и по видам учреждений, а также центры тяжести

фактичного кількості туристів по територіальним суб'єктам. Вивчено характер взаємного розположення центрів тяжести.

Научна новизна заключається в застосуванні методу центрографічного аналізу для вивчення розміщення ресурсів колективних закладів розміщення і контингенту туристів в цих закладах.

Практична значимість дослідження заключається в можливості застосування його методики для експрес-аналізу розположення потенціальних ресурсів закладів розміщення в області і реального контингенту туристів.

Ключові слова: колективні заклади розміщення, туристи, центри тяжести, Львівщина.

УДК 911.3:338.4

Grytsevych Volodymyr Stepanovych,
Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor

Senkiv Mariana Igorivna,
Candidate of Geographical Sciences,
Assistant

Ivan Franko National University of Lviv,
Lviv, Ukraine, e-mail: gvsmsg@ukr.net

Lviv Polytechnic National University,
Lviv, Ukraine,
e-mail: Mariana.I.Senkiv@lpnu.ua

COLLECTIVE ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS OF TOURISTS OF LVIV OBLAST: CENTROGRAPHIC ANALYSIS

The *purpose* of the article is to identify geospatial features of mutual emplacement of potential resources of the collective accommodation establishments in the oblast and real contingent of tourists in these establishments.

Methods. Statistical and centrographic analysis in combination with cartographic image of the centers of gravity. Analysis of mutual emplacement of the centers of gravity.

Results. The centers of gravity of spatially distributed places in the collective accommodation establishments for tourists both in general and by types of establishments, as well as the centers of gravity of actual quantity of tourists by territorial entities, are determined and cartographically imaged. The character of mutual emplacement of the centers of gravity is studied.

Scientific novelty is applying of the method of centrographic analysis to study emplacement of resources of the collective accommodation establishments and contingent of tourists in these establishments.

The *practical significance* of the research is possibility of using its methods for express analysis of emplacement of potential resources of accommodation establishments in the oblast and real contingent of tourists.

Key words: collective accommodation establishments, tourists, centers of gravity, Lviv Oblast.

Постановка проблеми. Суспільно-географічне дослідження туристичної сфери регіону чи області включає вивчення різних аспектів її геопросторової організації. Першим таким аспектом є розміщення туристичної сфери. У даній статті вивчено розміщення місць відповідних закладів у розрізі адміністративних районів та міст обласного значення Львівщини як однієї з найпопулярніших серед туристів областей Західного регіону України, а також розміщення реальних туристів у цих закладах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку проф. О. О. Любіцевої, дослідження туристичної сфери і ринку

туристичних послуг певної території ґрунтуються на теоретико-методологічних засадах суспільної географії і полягають у виявленні процесів і явищ, які виникають внаслідок виробництва, обміну та споживання туристичних благ, послуг та товарів, закріплюючись в певних формах геопросторової організації [7].

Питання вивчення першого аспекту геопросторової організації туристичної сфери області за допомогою математичних методів (зокрема, центрографічного аналізу) поки що залишається недостатньо розробленим як в Україні, так і за кордоном. У працях В. С. Грицевича знаходимо огляд центрографічних досліджень України, аналіз різних методів визначення географічного центра території [3], пропозиції щодо напрямків подальших центрографічних досліджень [1]. Регіональні та динамічні аспекти міжнародного туризму Карпатського регіону України (у т. ч. Львівської області) проаналізовано у праці В. Грицевича та Х. Подвірної [4].

Класифікаційні та статистичні особливості закладів розміщення туристів детально представлені у звітах Всесвітньої організації туризму [9] та статистичної служби Європейського Союзу [10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Загальна проблема суспільно-географічного дослідження та аналізу розташування потенціальних ресурсів закладів розміщення в області і реального контингенту туристів включає вирішення низки часткових завдань, зокрема, центрографічний аналіз просторово поширених місць в закладах розміщення туристів як усього, так і за видами закладів, а також центри ваги фактичної кількості туристів за територіальними суб'єктами області.

Формулювання цілей статті. Мета статті – вивчення розташування потенціальних ресурсів закладів розміщення і контингенту туристів засобами центрографії з використанням картографічного методу, і подальший змістовний аналіз отриманих результатів.

Виклад основного матеріалу. У статті розглянуто туристичну сферу загалом і розміщення туристів зокрема, як активне функціонування та розвиток сфери послуг, що є характерною ознакою постіндустріального суспільства. У наш час постіндустріальні риси туристичної сфери реалізуються через широкий спектр новітніх можливостей інформаційного суспільства, що виражається засобами туристичної і пов'язаної з нею інформаційної логістики. Всі ланки туристичного обслуговування забезпечені інформаційно-програмними засобами на базі сучасних комп'ютерів, мереж і різних видів зв'язку, включаючи мобільний [2].

Заклад розміщення туристів у європейських статистичних джерелах розуміють як місцевий підрозділ, що надає платні послуги з короткотермінового розміщення [10]. У колективному закладі розміщення надають місце для ночівлі в кімнаті чи іншому приміщенні, де кількість місць повинна перевищувати певний мінімум для груп осіб, більших, ніж одна сім'я, а всі місця підлягають єдиному керівництву й оплаті відповідно до встановлених цін. До колективних закладів розміщення належать готелі, аналогічні заклади, спеціалізовані заклади розміщення та інші колективні

заклади розміщення. Спеціалізовані заклади розміщення можуть бути безприбутковими, мають єдине керівництво, надають мінімум готельних послуг, не обов'язково мають номери, а можуть мати одиниці житлового типу або колективні спальні приміщення, і, крім розміщування, виконують ще яку-небудь функцію (наприклад, лікування, оздоровлювання, соціальну допомогу, транспортування тощо) [6, 8].

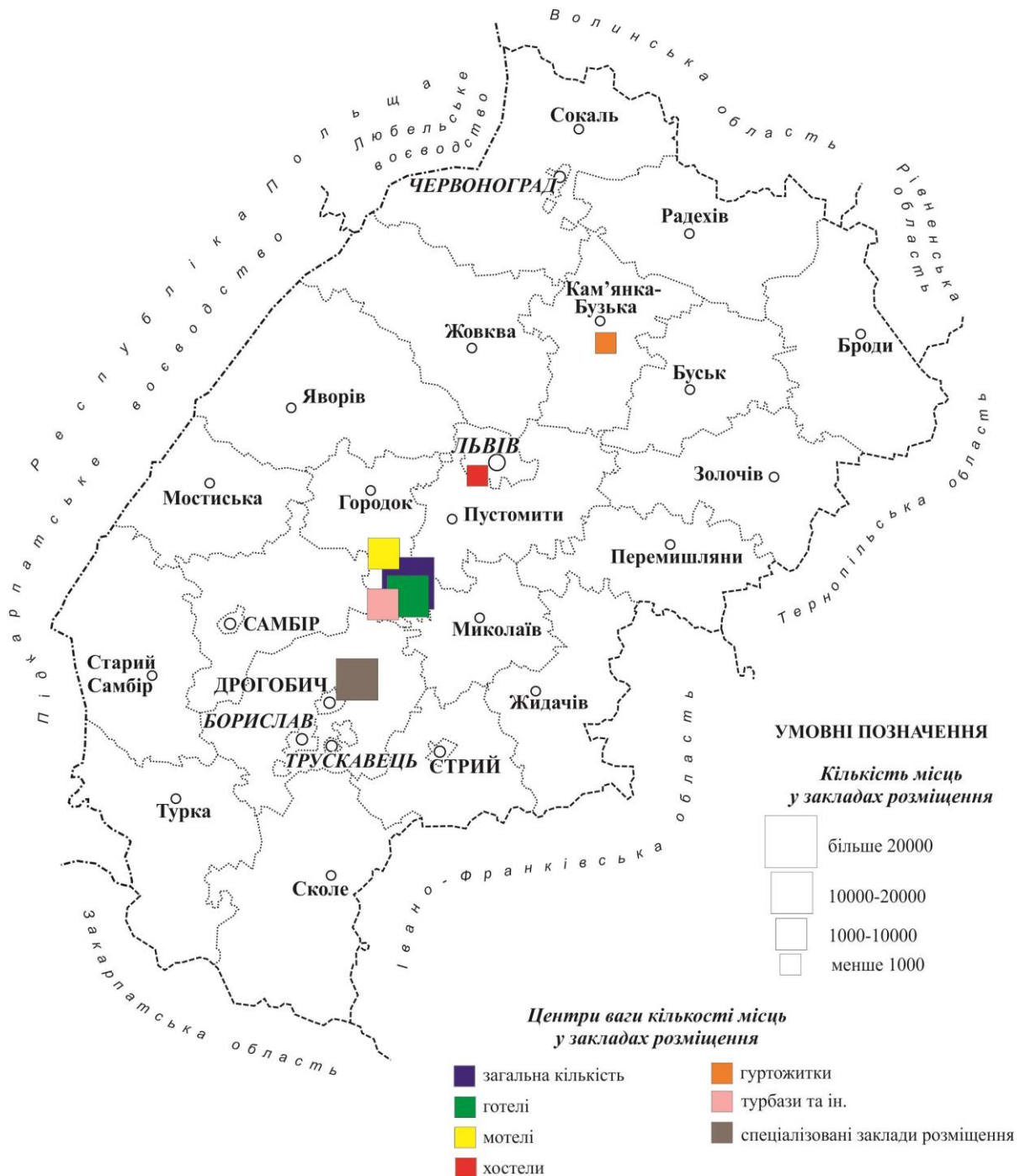

Рис. 1. Центри ваги кількості місць у колективних закладах розміщення туристів

Визначені центри ваги кількості місць у колективних закладах розміщення туристів Львівщини показано на рис. 1. Центр ваги загальної

кількості місць знаходиться у південній частині Городоцького району, тут є також центри ваги кількості місць у готелях, мотелях і турбазах. Центр ваги кількості місць у хостелах знаходиться у межах південної частини Львова, у гуртожитках – у Кам'янка-Бузькому районі, спеціалізованих закладів – неподалік Дрогобича. Загалом, центри ваги кількості місць у колективних закладах розміщення Львівщини утворюють своєрідну лінію, яка простягається з північного сходу на південний захід області.

Найбільшу загальну кількість місць у колективних закладах розміщення Львівщини мають міста Трускавець і Львів, відносно значною кількістю відзначається також Моршин. Найбільше місць зосереджено в готелях і спеціалізованих закладах розміщення. Максимальну кількість місць у готелях має Львів і Трускавець, у мотелях – Пустомитівський район, у хостелах – Львів, у гуртожитках – Кам'янка-Бузький район, у турбазах – Львів, Борислав, Турківський і Перемишлянський райони, у спеціалізованих закладах розміщення – Трускавець, Моршин і Дрогобицький район [6].

Спостерігається низка закономірностей у розташуванні центрів ваги колективних закладів розміщення області. Перед Євро-2012 саме у Львові з'явилась велика кількість хостелів [5], тому закономірно, що їхній центр ваги помітно тяжіє до Львова. Центри ваги готелів та мотелів тяжіють одночасно до Львова і до Карпат, тому знаходяться між ними, ближче до Львова. Там же знаходиться центр ваги турбаз, але він логічно зміщений у сторону Карпат. Центр ваги спеціалізованих закладів цілком закономірно тяжіє до Трускавця.

Визначені центри ваги кількості туристів у колективних закладах розміщення Львівщини зображено на рис. 2. Як і центри ваги кількості місць, вони утворюють лінію з північного сходу на південний захід. Можна стверджувати, що ця лінія проходить через найбільш популярні в плані туризму поселення області. Центр ваги загальної кількості розміщених туристів знаходиться на межі Городоцького і Пустомитівського районів; тут також є центри ваги кількості туристів у готелях і турбазах. У Пустомитівському районі, на північ від Пустомит, знаходиться центр ваги кількості туристів у мотелях. Центр ваги кількості розміщених туристів у хостелах є у Львові, а в гуртожитках – на крайньому півдні Кам'янка-Бузького району. Центр ваги кількості туристів у спеціалізованих закладах розміщення знаходиться неподалік Трускавця.

Найбільша загальна кількість розміщених туристів характерна для Львова, Борислава і Трускавця. Максимальна кількість туристів Львівщини розміщена у готелях і спеціалізованих закладах. Найбільше туристів, розміщених у готелях, має Львів і Борислав, у мотелях – Пустомитівський район, у хостелах – Львів, у гуртожитках – Кам'янка-Бузький район, у турбазах – Львів, у спеціалізованих закладах розміщення – Трускавець і Моршин [6].

Також спостерігаються закономірності в розташуванні центрів ваги туристів. Загалом, вони подібні до закономірностей розташування

відповідних закладів, однак тут є певні особливості. Центр ваги туристів у мотелях сильніше тяжіє до Львова (мабуть, за рахунок великої кількості мотелів у приміській зоні). Центр ваги туристів у готелях виявився ближчим до Карпат, ніж центр ваги туристів у турбазах. Це вказує на ефективніше використання готелів у Карпатах, ніж в обласному центрі.

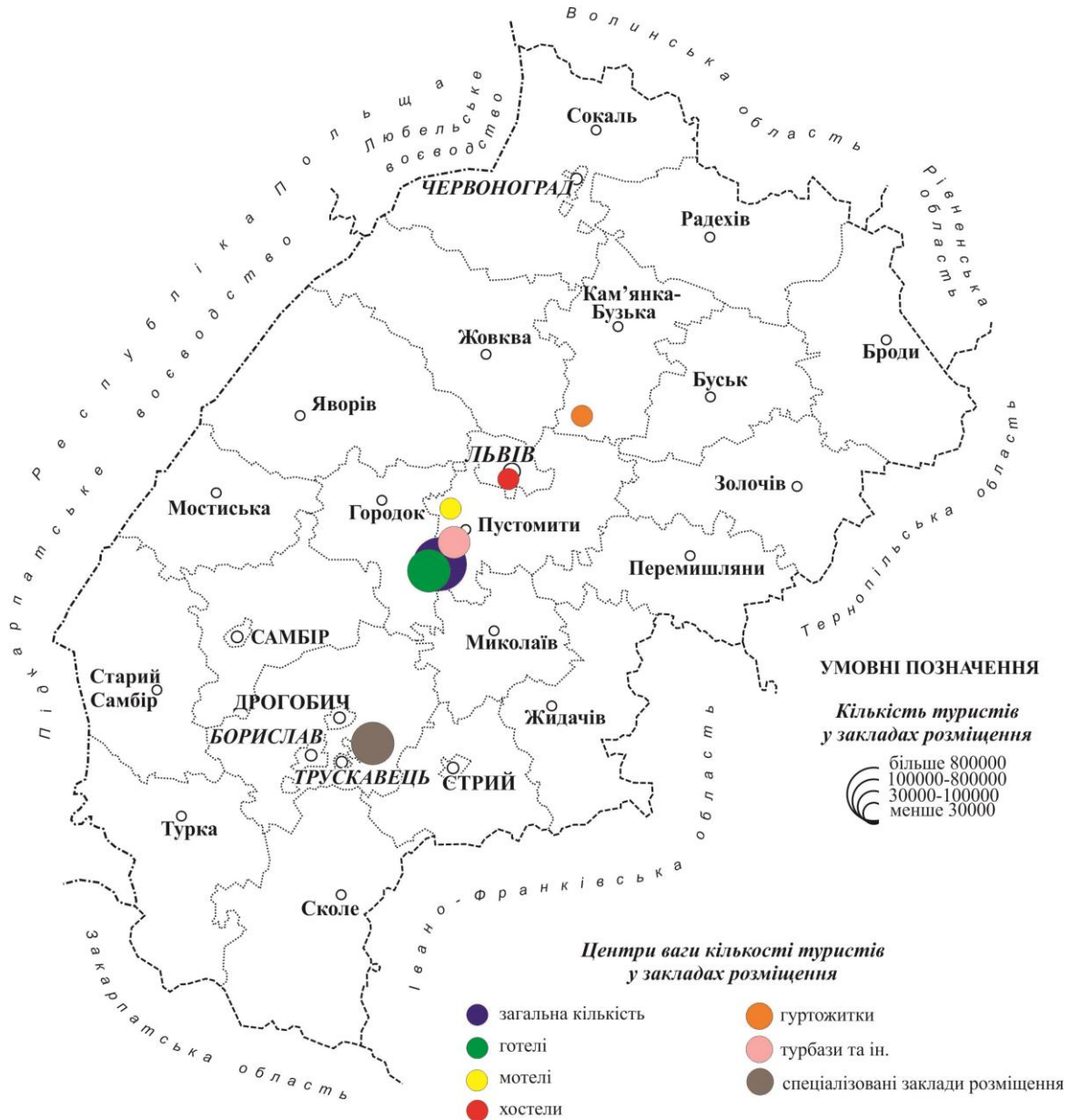

Рис. 2. Центри ваги кількості туристів у колективних закладах розміщення

Спостерігається одна загальна закономірність взаємного розташування центрів ваги певних закладів з центрами ваги туристів у цих закладах. Центр ваги туристів для кожного виду закладів завжди ближчий до відповідного місця тяжіння, ніж центр ваги самих закладів.

Центри ваги головних груп туристів у колективних закладах розміщення Львівщини представлені на рис. 3. Центр ваги кількості українських туристів у колективних закладах розміщення Львівщини

знаходиться у південній частині Городоцького району, іноземних туристів – неподалік Пустомит. Загалом, кількість розміщених українських туристів на Львівщині значно переважає кількість розміщених іноземних туристів. Українські туристи найбільше представлені у закладах розміщення Львова, Борислава і Трускавця, іноземні туристи – у закладах розміщення Львова.

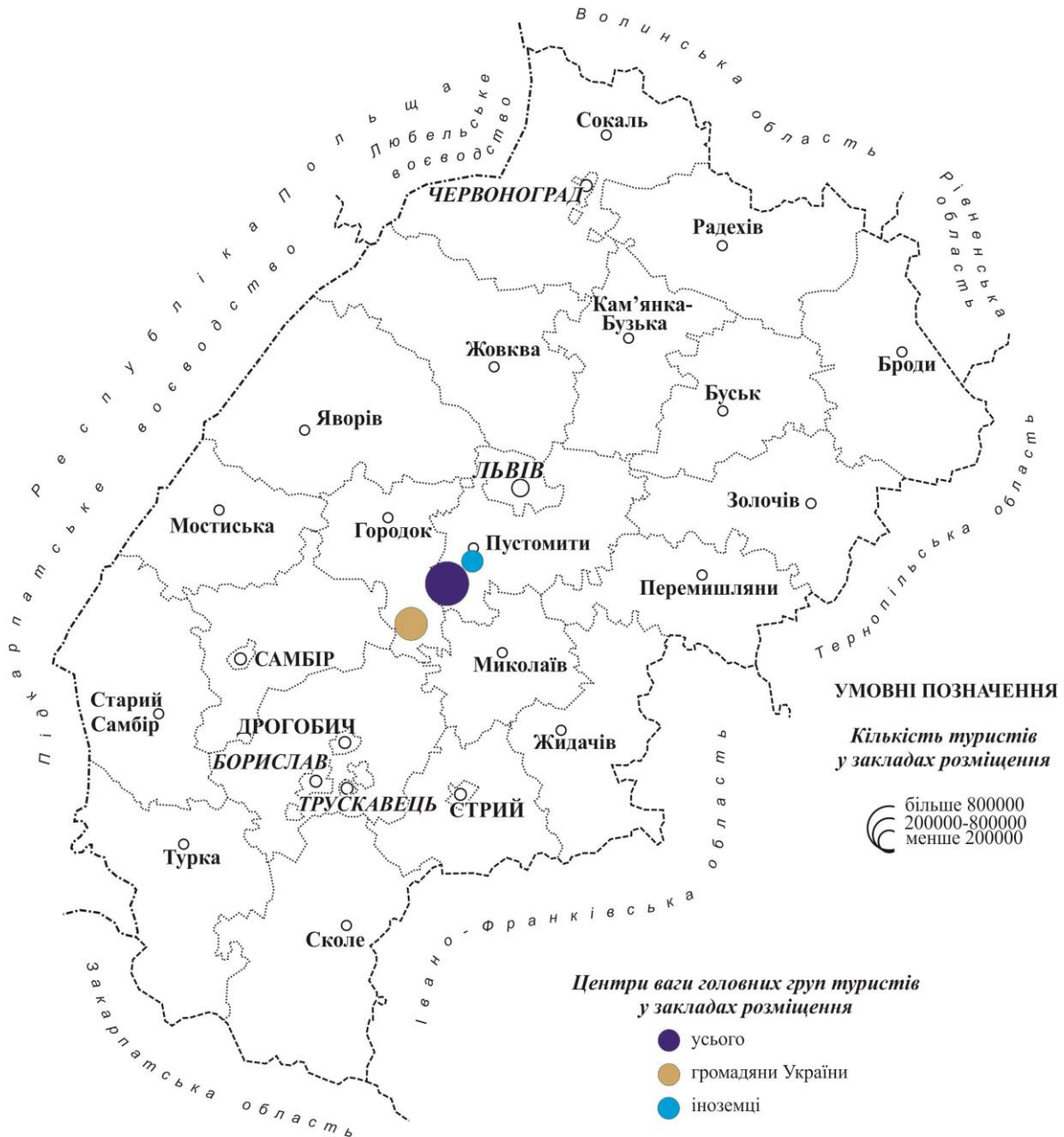

Рис. 3. Центри ваги головних груп туристів у колективних закладах розміщення

Загальний центр ваги туристів закономірно розташований на лінії, яка сполучає центри ваги українських та іноземних туристів (також на осі Львів – Карпати) і він зміщений у сторону Львова за рахунок переважання там іноземних туристів.

Висновки. Розташування досліджуваних центрів ваги характеризується низкою географічних закономірностей. Центри ваги, як

кількості місць у закладах розміщення різних видів, так і фактичної кількості туристів, концентруються в околі осі, яка проходить через карпатські райони Львівщини і обласний центр. Центр ваги місць у хостелах тяжіє до Львова. Центри ваги місць у готелях і мотелях тяжіють одночасно до Львова і до Карпат, тому знаходяться між ними, ближче до Львова. Центр ваги турбаз знаходиться там же, але зміщений у сторону Карпат. Центр ваги спеціалізованих закладів розміщення тяжіє до Трускавця. Центр ваги туристів у мотелях сильніше тяжіє до Львова. Центр ваги туристів у готелях ближчий до Карпат, ніж центр ваги туристів у турбазах. Загалом, центр ваги туристів для кожного виду закладів розміщення завжди ближчий до відповідного місця тяжіння, ніж центр ваги самих закладів. Загальний центр ваги кількості туристів розташований на лінії, яка сполучає центри ваги українських та іноземних туристів, на осі Львів – Карпати і зміщений у сторону Львова.

Список використаних джерел

1. Грицевич В. С. Євген Святловський і центрографічний метод / В. С. Грицевич // Вісник Київського університету ім. Т. Шевченка. Серія: Географія. – №43. – Київ: РВЦ Київський університет, 1998. – С. 75–76.
2. Грицевич В. С. Розвиток інформаційного суспільства в Україні в контексті європейських інтеграційних процесів / В. С. Грицевич // Проблеми європейської інтеграції і транскордонного співробітництва. – Луцьк: РВВ «Вежа», 2005. – С. 474–476.
3. Грицевич В. С. Центрографія України: Історія і перспективи / В. С. Грицевич // Історія української географії. – №8. – Тернопіль, 2003. – С. 115–119.
4. Грицевич В. С., Подвірна Х. Є. Міжнародний туризм у Карпатському регіоні України: регіональні аспекти та розвиток / В. С. Грицевич, Х. Є. Подвірна // Науковий вісник Волинського національного ун-ту імені Лесі Українки. Географічні науки. – №18. – Луцьк: РВВ «Вежа», 2012. – С. 170–175.
5. Грицевич В., Сеньчук Х. Автотранспортна мережа Карпатського регіону України в контексті Євроінтеграції / В. Грицевич, Х. Сеньчук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Географія. – №2. – Тернопіль, 2010. – С. 52–58.
6. Колективні заклади розміщування у Львівській області (2016) [Електронний ресурс] // Головне управління статистики у Львівській області. – Режим доступу: http://database.ukrcensus.gov.ua/statbank_lviv/Database/21TYRUZMGOTELI/databasetree_no_uk.as Р.
7. Любіцева О. О. Теоретико-методологічні положення суспільно-географічного дослідження ринку туристичних послуг [Електронний ресурс] // НБУ ім. В. І. Вернадського. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/83154/05-Lyubitseva.pdf?sequence=1>.
8. Тимчасове розміщування [Електронний ресурс] // КВЕД-2010. – Режим доступу: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/55/KVED10_55.html.
9. Methodological Notes to the Tourism Statistics Database [Електронний ресурс] // World Tourism Organization. – Режим доступу: https://www.e-unwto.org/pb-assets/unwto/2015_metho_notes_eng.pdf.
10. Tourist accommodation establishment [Електронний ресурс] // Eurostat. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Glossary:Tourist_accommodation_establishment.

Список использованных источников

1. Грицевич В. С. Евгений Святловский и центрографический метод / В. С. Грицевич // Вестник Киевского университета им. Т. Шевченко. Серия: География. – №43. – Киев: РИЦ Киевский университет, 1998. – С. 75–76.

2. Грицевич В. С. Развитие информационного общества в Украине в контексте европейских интеграционных процессов / В. С. Грицевич // Проблемы европейской интеграции и трансграничного сотрудничества. – Луцк: РИЦ «Вежа», 2005. – С. 474–476.
3. Грицевич В. С. Центрография Украины: История и перспективы / В. С. Грицевич // История украинской географии. – №8. – Тернополь, 2003. – С. 115–119.
4. Грицевич В. С., Подворная К. Е. Международный туризм в Карпатском регионе Украины: региональные аспекты и развитие / В. С. Грицевич, К. Е. Подворная // Научный вестник Волынского национального университета имени Леси Украинки. Географические науки. – №18. – Луцк: РИО «Вежа», 2012. – С. 170–175.
5. Грицевич В., Сеньчук К. Автотранспортная сеть Карпатского региона Украины в контексте евроинтеграции / В. Грицевич, К. Сеньчук // Научные записки Тернопольского национального педагогического университета. Серия: География. – №2. – Тернополь, 2010. – С. 52–58.
6. Коллективные учреждения размещения во Львовской области (2016) [Электронный ресурс] // Главное управление статистики во Львовской области. – Режим доступа: http://database.ukrcensus.gov.ua/statbank_lviv/Database/21TYRUZMGOTELI/databasetree_no_uk.as р.
7. Любичева О. А. Теоретические положения общественно-географического исследования рынка туристических услуг [Электронный ресурс] // НБУ им. В. И. Вернадского. – Режим доступа: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/83154/05-Lyubitseva.pdf?sequence=1>.
8. Временное размещение [Электронный ресурс] // КВЭД-2010. – Режим доступа: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/55/KVED10_55.html.
9. Methodological Notes to the Tourism Statistics Database [Электронный ресурс] // World Tourism Organization. – Режим доступа: https://www.e-unwto.org/pb-assets/unwto/2015_metho_notes_eng.pdf.
10. Tourist accommodation establishment [Электронный ресурс] // Eurostat. – Режим доступа: http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Glossary:Tourist_accommodation_establishment.

References

1. Grytsevykh V. S. Eugene Svjatlovskiy and the centrographic method / V. S. Grytsevykh // Bulletin of Taras Shevchenko University of Kyiv. Series: Geography. – №43. – Kyiv: EPC University of Kyiv, 1998. – P. 75–76.
2. Grytsevykh V. S. Development of the information society in Ukraine in context of European integration processes / V. S. Grytsevykh // Problems of European integration and transboundary cooperation. – Lutsk: EPC “Vezha”, 2005. – P. 474–476.
3. Grytsevykh V. S. Centrography of Ukraine: history and perspectives / V. S. Grytsevykh // History of Ukrainian Geography. – №8. – Ternopil, 2003. – P. 115–119.
4. Grytsevykh V. S., Podvirna Ch. E. International tourism in the Carpathian region of Ukraine: regional aspects and development / V. S. Grytsevykh, Ch. E. Podvirna // Scientific Bulletin of the Volyn National University named after Lesya Ukrainka. Geographical sciences. – № 18. – Lutsk: EPD “Vezha”, 2012. – P. 170–175.
5. Grytsevykh V., Senchuk Ch. Autotransport network of the Carpathian region of Ukraine in the context of European integration / V. Grytsevykh, Ch. Senchuk // Scientific Notes of the Ternopil National Pedagogical University. Series: Geography. – №2. – Ternopil, 2010. – P. 52–58.
6. Collective establishments of accommodation in the Lviv Oblast (2016) [Electronic resource] // Main Department of Statistics in the Lviv Oblast. – Access mode: http://database.ukrcensus.gov.ua/statbank_lviv/Database/21TYRUZMGOTELI/databasetree_no_uk.asp.
7. Lyubitseva O. O. Theoretical provisions of human-geographical research of the tourist services market [Electronic resource] // V. I. Vernadskyi NLU. – Access mode: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/83154/05-Lyubitseva.pdf?sequence=1>.
8. Temporary accommodation [Electronic resource] // KVED-2010. – Access mode: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/55/KVED10_55.html.
9. Methodological Notes to the Tourism Statistics Database [Electronic resource] // World Tourism Organization. – Access mode: https://www.e-unwto.org/pb-assets/unwto/2015_metho_notes_eng.pdf.
10. Tourist accommodation establishment [Electronic resource] // Eurostat. – Access mode: http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Glossary:Tourist_accommodation_establishment.